

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. декана факультету соціології
та управління

Т. Ф. Бірюкова

2019 р.

ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ТЕОРІЇ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки _____ магістрів _____

спеціальності _____ 033 «Філософія» _____

освітньо-професійна програма «Філософія»

Укладач: Маловічко О.В., к.філос.н., доцент, доцент кафедри соціальної філософії та управління

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної філософії та
управління

Протокол № 1 від «29» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри _____
Т.І. Бутченко

Ухвалено
науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 2 від «29» серпня 2019 р.

Голова науково-методичної ради
факультету _____
О.С. Маліновська

2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів -4	Галузь знань <u>03 Гуманітарні науки</u>	Вибіркова (за вибором студента)	
		Цикл дисциплін професійної підготовки	
Загальна кількість годин-120	Спеціальність <u>033 Філософія</u>	Рік підготовки:	
		2-й	
	Освітньо-професійна програма <u>Філософія</u>	Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання:– 3 год.	Рівень вищої освіти: магістерський	22 год.	
		Семінарські	
		10 год.	
		Самостійна робота	
		88 год.	
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «**Філософські засади теорії прийняття рішень**» є формування концептуального підходу до теорії прийняття рішень як центральної складової частини організаційних процесів в управлінні.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Філософські засади теорії прийняття рішень» є:

- ✓ вивчення теоретичних основ прийняття рішень в соціальній сфері з урахуванням філософської специфіки;
- ✓ набуття студентами практичних навичок і вмінь щодо застосування підходів і методів теорії прийняття рішень в соціальній сфері.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- ✓ генезис теорії прийняття рішень;
- ✓ методологію теорії прийняття рішень;

- ✓ механізми дії та технологію розробки управлінських рішень;
- ✓ методи діагностування, планування, прогнозування та евристики в процесі прийняття рішень;
- ✓ форми відтворення процесу прийняття рішень у свідомості людини;
- ✓ технології багатокритеріального вибору альтернатив та оптимізації управлінських рішень;

уміти:

- ✓ рефлексувати процес прийняття рішень;
- ✓ формувати та корегувати професійну культуру прийняття рішень;
- ✓ відрізнити галузеву специфіку прийняття рішень;
- ✓ застосовувати весь арсенал методів теорії прийняття рішень у ході професійної діяльності;
- ✓ самостійно працювати над вдосконаленням свого професійного рівня.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких *компетентностей*:

– здатність застосовувати філософські знання у практичних ситуаціях, що передбачає кмітливість, оперативність і динамічність інтелектуальної реакції, стійкість у мисленневих випробуваннях і доланні пізнавальних складнощів.

– вміння застосовувати для вирішення пізнавальних завдань ефективні стратегії і засоби.

– усвідомлення складності і гетерогенної обумовленості процесу розуміння та його результатів.

– вміння працювати в команді (в тому числі долати комунікаційні напруження та конфліктні ситуації, забезпечувати прихильність співробітників, виявляти доречну поступливість), розподіляти зусилля з/між колегами, працювати на спільний результат.

– готовність до співробітництва з колегами задля ефективного розв'язання поставлених завдань, допомога і підтримка колег в їх інтелектуальних зусиллях.

Міждисциплінарні зв'язки

«Філософські засади теорії прийняття рішень» як навчальна дисципліна має широкі міждисциплінарні зв'язки. Ця дисципліна тісно пов'язана з навчальною дисципліною «Теорія управління», в ході вивчення якої у студентів формуються уявлення про основні наукові підходи та методи управління.

Важливим є зв'язок дисципліни із курсом «Філософія управління», в ході вивчення якого студенти розкривають прийняття рішень як процес, що має свої детермінанти, методологію, галузеву та ситуаційну специфіку. Здобутки

теорії прийняття рішень пов'язані у поєднанні психологічного, системного, кібернетичного, дескриптивного та прескриптивного, евристичного та інших підходів, тобто теорія прийняття рішень має міждисциплінарний характер.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ та методологія теорії прийняття рішень

Теоретичний погляд на місце теорії прийняття рішень в управлінні. Значення, сутність і функції теорії прийняття рішень. Проблеми структуризації прийняття рішень. Послідовність та зміст основних етапів процесу прийняття рішень. Структура задачі та види моделей прийняття рішень. Основні методологічні проблеми теорії прийняття рішень. Класифікація рішень. Історичний розвиток теорії прийняття рішень. Понятійний апарат теорії прийняття рішень. Поняття механізму вибору. Основні задачі дослідження та використання механізмів вибору.

Тема 2. Особа, яка приймає рішення. ТПР як розумовий процес

Рівні прийняття рішень. Рутинний рівень. Селективний рівень. Адаптаційний рівень. Визначення особи та колективу, які приймають рішення. Психічні процеси, психічні стани, психічні властивості, темперамент, стиль керівництва, стилі прийняття рішень. ТПР як розумовий процес. Роль інтуїції. Обставини при яких виникає необхідність покладатись на інтуїцію. Рекомендовані процедури щодо інтуїтивного прийняття рішень. Операції мислення та формування рішень. Значення мислення. Функції мислення. Механізми мислення. Процес та властивості мислення в ТПР. Структурні одиниці мислення.

Тема 3. Вимоги та умови прийняття рішень

Вимоги до рішення та процесу його прийняття. Оптимальність рішення. Законність рішення. Правомочність рішення. Справедливість рішення. Несуперечність рішення. Фактори прийняття рішень. Ступінь ризику прийняття рішення. Умови прийняття рішень. Комплексність змісту рішення. Рішення у контурі управління. Процесуальний і системний контури управління. Психологічний контур управління. Стадії прийняття рішень. Етапи прийняття рішення. Виникнення проблеми. Формулювання і аналіз проблеми. Реалізація рішення.

Тема 4. Методологічні підходи до обґрунтування управлінських рішень

Методологічні напрямки у ТПР. Метод системного аналізу. Методи моделювання. Моделі теорії ігор. Моделі теорії черг. Моделі управління запасами. Моделі лінійного програмування. Тенденції в методології ТПР. Підхід теорії оптимальних рішень. Синтезні та системні підходи до методології ТПР. Науковий підхід прийняття рішення. Системна орієнтація. Стадії системного аналізу. Психологічний підхід до ТПР. Сприйняття рішення. Формування концепції. Перетворення концепції.

Тема 5. Технологія та моделювання управлінських рішень

Технологія розробки управлінських рішень. Збирання інформації для діагностики ситуації. Структурно-морфологічний аналіз. Розробка заходів по реалізації поставленої цілі. Формування управлінського рішення. Особливості прийняття рішень в умовах ризику. Моделювання і системність процесу розробки рішень. Процес моделювання. Етапи моделювання. Теорія корисності. Різновиди моделей управлінських рішень. Базові типи моделей прийняття рішень. Фізична модель. Аналогова модель. Математична модель. Типові способи прийняття рішень. Правила розробки управлінських рішень.

Тема 6. Управлінські проблеми як передумови прийняття рішень

Визначення та підходи вивчення управлінської проблеми. Централізований та децентралізований підхід. Груповий та індивідуальний підхід. Система участі і неучасті. Демократичний і компромісний підхід. Групове мислення. Проблема як передумова та завдання прийняття рішення. Лінійне моделювання. Динамічне програмування. Евристичний метод. Умови застосування експертних методів. Помилки та вади у визначенні проблеми. Графічне зображення проблемної ситуації. Методи визначення проблеми. Проблемні ситуації в оперативному управлінні. Етапи виявлення проблемної ситуації.

Тема 7. Організація та контроль виконання управлінських рішень

Організація виконання прийнятих рішень. Взаємозв'язок елементів реалізації управлінського рішення. Форми управлінського впливу. Індивідуальне та колективне виконання управлінських рішень. Завдання, функції і види контролю. Епізодичний і систематичний контроль. Детальний і загальний контроль. Попереджуючий і констатуючий контроль. Аналітичний контроль. Методи контролю та механізми його здійснення. Система мотивування і стимулювання. Методологічні підходи оцінювання ефективності рішення. Методики декларування покарань. Негативні аспекти системи покарання. Оцінка кінцевої результативності прийнятих рішень. Підведення підсумків щодо прийнятого рішення.

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Вступ та методологія теорії прийняття рішень	2	-
2	Особа яка приймає рішення. ТПР як розумовий процес	2	-
3	Вимоги та умови прийняття рішень	2	-
4	Методологічні підходи до обґрунтування управлінських рішень.	4	-
5	Технологія та моделювання управлінських рішень	4	-
6	Управлінські проблеми як передумови прийняття рішень	4	-
7	Організація та контроль виконання управлінських рішень	4	-
Разом		22	-

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Вступ та методологія теорії прийняття рішень	-	-
2	Особа яка приймає рішення. ТПР як розумовий процес	2	-
3	Вимоги та умови прийняття рішень	2	-
4	Методологічні підходи до обґрунтування управлінських рішень	2	-
5	Технологія та моделювання управлінських рішень	2	-
6	Управлінські проблеми як передумови прийняття рішень	-	-
7	Організація та контроль виконання управлінських рішень	2	-
Разом		10	-

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	1. Аналіз першоджерел з проблеми багатокритеріального вибору. <i>Підготувати схему опорних понять до теми</i>	12	-
2	1. Підготовка до ділової гри “Стратегічні рішення та формування проекту створення організації”. <i>Підготуватися до контрольної роботи</i>	12	-
3	1. Підготовка до ділової гри “Стратегічні рішення та формування проекту створення організації”. <i>Підготувати схему-коментар до теми</i>	12	-
4	1. Підготовка до ділової гри “Стратегічні рішення та формування проекту створення організації”. <i>Підготувати схему-коментар до теми</i>	12	-
5	1. Підготовка глосарію основних понять ТПР. <i>Підготувати схему опорних понять до теми</i>	12	-
6	1. Підготовка глосарію основних понять ТПР <i>Підготувати схему-коментар до теми</i>	14	-

7	1. Підготовка глосарію основних понять ТПР. <i>Підготуватися до контрольної роботи</i>	14	-
Разом		88	-

8. Види контролю і система накопичення балів

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента.

Оцінювання відповідей на семінарському занятті:

5 балів – чітка повна змістовна відповідь на питання, знання теоретичної літератури, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної позиції;

4 бали – чітка повна змістовна відповідь на питання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції, але при відсутності авторської позиції;

3 бали – все вище назване та деякі неточності;

2 бали – змістовне доповнення;

1 бал – поверховий виклад матеріалу;

Рубіжний підсумковий контроль проводиться по завершенні вивчення атестаційного періоду у вигляді контрольної роботи або тестування.

Оцінювання контрольної роботи:

10 - 8 балів – повна змістовна відповідь на всі завдання, якісне оперування термінами та теоретичними джерелами, аргументованість відповіді, переконливе демонстрування обізнаності в наукових здобутках;

7 - 5 бали – авторська позиція заявлена, але повністю не розкрита, викладення матеріалу засноване на знанні основних джерел з методології наукових досліджень, але без логічного та послідовного викладення;

4 - 1 бал – поверховий виклад матеріалу, слабе знання теоретичних джерел з організації наукової роботи.

Підсумковий контроль:

Підсумковий контроль проводиться по закінченні вивчення курсу з метою оцінювання результатів засвоєння студентами навчальної дисципліни на завершальному етапі. Підсумковий контроль відбувається у формі комплексного заліку, який складається з: 1) розгорнутої усної відповіді на 2 теоретичних питання; 2) виконання практичного завдання.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль						Підсум. контр. залік	Сума
Атестація з розділу 1			Атестація з розділу 2				
Форми роботи	К-ть заход.	К-ть балів	Форми роботи	К-ть заход.	К-ть балів		
1. Відповідь на семінарському занятті	3	5	1. Відповідь на семінарському занятті	2	5		25
2. Виконання самостійної роботи	1	5	2. Виконання самостійної роботи	2	5		15
3. Виконання контрольної роботи	1	10	3. Виконання контрольної роботи	1	10		20
Разом		30	Разом		30		60
		30			30	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Волошин О. Моделі та методи прийняття рішень: навч. посіб. Київ : Вид.-полігр. центр «Київ. ун-т», 2010. 336 с.
2. Волошин О. Ф., Мащенко С. О. Теорія прийняття рішень : навч. посіб. Київ, 2006. 304 с.
3. Катренко А. В. Теорія прийняття рішень : підручник. Київ : ВНУ, 2009. 448с.
4. Теорія прийняття рішень в міжнародних відносинах: навч. посіб. до лекційного курсу / укладач: Сізіх Н. В. Київ : Кобза, 2003. 208 с.

Додаткова:

1. Абдеев Р. Ф. Философия информационной цивилизации. Москва : ВЛАДОС, 1994. 336 с.
2. Балдин К. В., Воробьев С. Н., Уткин В. Б. Управленческие решения : учебник. Москва : “Дашков и К°”, 2005. 496 с.
3. Бережная Е. Математические методы моделирования экономических систем : учебное пособие. Москва : Финансы и статистика, 2002. 368 с.
4. Бестужев-Лада И. В. Социальное прогнозирование. Курс лекций. Москва : Педагогическое общество России 2002. 392 с.
5. Богуш В., Юдін О. Інформаційна безпека держави. Київ : «МК-Прес», 2005. 432 с.
6. Горбань І. Теорія ймовірності і математична статистика для наукових працівників та інженерів. Київ : ІПММС, 2003. 244 с.
7. Литвак Б. Разработка управленческого решения. Москва : Издательство «Дело», 2004. 392 с.
8. Орлов А. Принятие решений. Теория и методы разработки управленческих решений : учеб. пособ. Москва : МарТ, 2005. 496 с.
9. Эддаус М. Методы принятия решений : уч. пособие. Киев : МАУП, 2000. 256 с.